II. IDEM Abbati Sanctæ Genovefæ. [c. an. 1180. *Romæ.*]

Si crimen Acolythi, qui rebaptizanti præbuit miniſterium, eſt occultum, promoveri poteſt: ſi publicum, non, niſi cum eo Religionem intrante diſpenſetur.

EX literarum [f] tuarum tenore perpendimus, quòd quidam ægritudine longa confectus, inſano ſortilegarum mulierum credens conſilio, ut ſanaretur, per iterationem fecit injuriam Baptiſmatis Sacramento: [*Et infrà α.*] Quia ergo tua nos duxit prudentia conſulendos, qualiter puniri debeat Acolythus, quem minor ætas, & intentio fraternæ ſalutis excuſare videtur [t]: Diſcretioni tuæ præſentibus literis reſpondemus, quòd ad ſuperiores Ordines promoveri (ſi publicum eſt quod proponitur) non valebit, niſi ad Religionem tranſire voluerit, ut favore Religionis ipſius, circa eum valeat diſpenſari. Si verò occultum eſt, promoveri poterit, & exceſſum ſuum dignis pœnitentiæ fructibus expiare.

[f] *Cap.* 3. *eod. tit. in* 1. *Compil.* & poſt Conc. Later. *p.* 26. *c.* 1.
[t] videntur.

[*α Aſtitit huic autem ſacrilegio adoleſcens quidam bonæ, ut videtur, indolis, Acolythus frater carnalis illius, in quo Baptiſmus aſſeritur iteratus, qui miniſterium in reſpondendo exhibuit Presbytero baptizanti, & cooperator extitit rei nefandæ.*]

III. INNOCENTIUS III. [c. an. 1210. *Romæ.*]

Infamatus de apoſtaſia, compellitur ſe purgare.

TUæ [u] fraternitati: *Et infrà.* Super ſecundo articulo inquiſitioni tuæ duximus reſpondendum, quòd Clerici, qui ſunt de apoſtaſiæ crimine infamati, qui videlicet abjecerunt habitum Clericalem, non ſunt in ſeculari habitu tolerandi, ſed per diſtrictionem Eccleſiaſticam coërcendi, donec deficiente probatione ad infamiam abolendam, purgationem Canonicam curaverint exhibere.

[u] *Cap. un. eod. tit. in* III. *Compil.*

IV. IDEM [x] in Concilio generali. [an. 1216. *Romæ.*]

Baptizati, alterius ſectæ, vel Fidei ritus dimittere compelluntur.

QUidam, ſicut accepimus, qui ad ſacri undam Baptiſmatis voluntarii [y] acceſſerunt, veterem hominem omnino non exuunt, ut novo perfectiùs induantur; cùm prioris ritûs reliquias retinentes, Chriſtianæ Religionis decorem tali commixtione confundant. Cùm autem maledictus ſit homo, qui terram duabus viis ingreditur, & indui veſte non debeat lino lanâque contextâ: Statuimus, ut per Prælatos Eccleſiarum talis obſervantia veteris ritûs omnimodè compeſcatur, ut quos Chriſtianæ Religioni liberæ voluntatis arbitrium obtulit, ſalutiferæ coactionis neceſſitas in ejus obſervatione conſervet; cùm minus malum exiſtat viam Domini non agnoſcere, quàm poſt agnitam retroire.

[x] Idem, ſcilicet Innocentius III. *in Concilio generali, cap.* 70.
[y] voluntariè.

V. HONORIUS III. Archiepiſcopo Turonen. [2] [c. an. 1224. *Româ in Galliam.*]

Apoſtatæ incarcerari & affligi poſſunt, ut habitum reaſſumant.

A Nobis [z] [3] expetiit tua Fra. edoceri quid de Apoſtatis ſit agendum cùm [a] in cuſtodia detinentur, qui minis vel blanditiis nullatenus poſſunt induci, ut abjectum habitum [4] reaſſumant.

Ad quod tibi breviter reſpondemus, quòd tales, ſi volueris, poteris [b] ſub gravi cuſtodia carcerare, ita quòd ſolummodo vita ſibi miſera reſervetur, donec à ſuæ præſumptionis nequitia reſipiſcant.

¶ PITH. [2] *Turonenſi.*] *Tyrenſi.* Sic 2. V. C.
[3] *A nobis, &c.*] Valſing. 57.
[4] *Habitum.*] Adde, *Monachalem.*

[z] Vide Hoſt. *in Summa, tit. de Apoſtatis.* §. *Qualiter puniantur.* & Bernard. Diaz. *in Practi. Crim. Canon. c.* 104.
[a] qui.
[b] potes.

VI. IDEM Archiepiſcopo Lugdunen. [c] [5] [c. an. 1224. *Româ in Galliam.*]

Monachus in apoſtaſia ordinatus, non poteſt ſine diſpenſatione Papæ in ſuſcepto Ordine miniſtrare.

COnſultationi [d] tuæ breviter reſpondemus, quòd Monachus aliquem ſacrum Ordinem in apoſtaſia recipiens, quantumlibet ſuo fuerit reconciliatus Abbati, & receperit pœnitentiam, abſque diſpenſatione Rom. Pont. miniſtrare non poterit in Ordine ſuſcepto.

¶ PITH. [5] *Lugdunen.*] *Bracharenſi.*

[c] *al.* Lunden.
[d] Vide præ aliis Henricum Boich. & Hoſtien. *præcedenti c. citatum.*

DE HIS QUI FILIOS OCCIDERUNT.

TITULUS X.

I. ALEXANDER III. Tornacen. Epiſcopo. [c. an. 1180. *Româ in Belgium.*]

Mulier occidens ſpontè filium, debet perpetuò in Monaſterio pœnitere: ſi tamen timetur de innocentia, datur, vel ſaltem non denegatur ſibi licentia nubendi.

VENIENS [e] ad nos M. Mulier lachrymabili nobis confeſſione monſtravit, quòd cùm de quodam filium genuiſſet, & ille ſibi ſæpè turgido vultu improperaſſet, quòd filius ejus non eſſet; ipſa iracundiæ calore ducta eumdem filium interfecit: [*Et infrà α.*] Mandamus, quatenus eam labores inducere, ut ad aliquod Monaſterium tranſeat, in quo peccata ſua perpetuâ pœnitentiâ deploret. Si autem, repugnante carnis fragilitate, ad hoc induci noluerit, ei licentiam in Domino nubendi tribuas; quia tutius nobis videtur, ut in Domino nubat uni ſoli, quàm inhoneſtè multos admittat.

[e] *Cap.* 1. *eod. tit. in* 1. *Compil.* & poſt Conc. Later. ſub Alex. III. *p.* 50. *c.* 12. Vide Hoſt. *hic in Summa.*

[*α Quo comperto Comes Flandrenſis, eam totam terram uſque ad ſeptennium abjurare coëgit, niſi de noſtra licentia remaneret. Cùmque ſe noſtro aſpectui præſentaſſet, & quòd cùm crucem accepiſſet, Hieroſolymam profectura nobis aſſertione ſua propoſuiſſet, & nos eam, quia in partibus illis præſentia ſua non poſſet eſſe utilis, ſed damnoſa; à Hieroſolymitano itinere revocantes, ipſam f. t. duximus remittendam: præſentium tibi aucto.*]

II. LUCIUS III. Pariſien. [1] Epiſcopò. [c. an. 1181. *Româ in Galliam.*]

Mulier occidens filium, propter hoc à viro ſeparari non debet; ſed alia pœnitentia ſibi imponitur.

INtelleximus [f], quòd M. Mulier filiam parvam furore accenſa diabolico jugulavit; propter quod Dominus terræ maritum ejus ipſam compulit abjurare. Quia verò illam alios habere filios intimaſti: mandamus, quatenus ita ſuper hoc provideas, quòd ſui ſceleris pœnam luat, & ſaluti ejus ac filiorum per tuam providentiam conſulatur; & non obſtante juramento, quod à viro dictus dominus proponitur extorſiſſe, eam, ſicut expedire videris, eidem viro reſtituas, ita quòd filios ſuos liberè poſſit & pacificè gubernare.

¶ PITH. [1] *Pariſienſi.*] *Papienſi.*

[f] *Cap.* 2. *eod. tit. in* 1. *Compil.* & poſt Conc. Lat. *p.* 50. *c.* 25.

III. IDEM. [c. an. 1181. *Romæ.*]

Se ſummat, ponens pœnitentiam parentum, circa quos pueri reperiuntur oppreſſi.

DE infantibus [g] autem, qui mortui reperiùntur cum patre & matre, & non apparet utrùm à patre vel à matre oppreſſus ſit ipſe vel ſuffocatus, vel propria morte defunctus, non debent inde ſecuri eſſe parentes, nec etiam [2] ſine pœna; ſed tamen conſideratio debet eſſe pietatis, ubi non voluntas [3], ſed eventus mortis cauſa fuerit [4]: ſi autem eos [h] non latet ipſos interfectores eſſe, ſcire debent ſe graviter deliquiſſe [5]. Quidam autem pœnitentiam trium annorum judicant eſſe debere [6], quorum unum peragant in pane & aqua.

¶ PITH. [2] *Nec etiam.*] *etiam* abeſt à V. C.
[3] *Ubi non voluntas.*] V. C. *ubi non eſt voluntas.*
[4] *Cauſa fuerit.*] *Cauſa fuit.*
[5] *Graviter deliquiſſe.*] Quod Ancharitano Concilio probatur.
[6] *Judicant eſſe debere.*] *Judicant eſſe dandam.*

[g] *Cap. un. eod. tit. in* II. *Compil.*
[h] *Vox*, eos, *deeſt in quibuſdam exemplaribus.*

DE INFANTIBUS [i], ET LANGUIDIS EXPOSITIS.

[i] *In Codice Barb.* De infantibus languidis, vel expoſitis.

TITULUS XI.

I. GREGORIUS IX. [c. an. 1136. *Romæ.*]

Infans expoſitus à patre, vel alio, eo conſentiente, vel ratum habente, hoc ipſo à patria poteſtate liberatur. Idem in ſervo & liberto, qui ob prædictam cauſam liberantur à dominica poteſtate. Et idem juris eſt in prædictis languidis cujuſcumque ætatis ſic expoſitis, vel ſi eis alimenta denegantur. Hi tamen, qui prædictis alimenta præſtiterint, nullum jus in eis acquirunt.

SI à patre, ſive alio, ſciente ipſo, aut ratum habente, relegato pietatis officio, infans expoſitus extitit: hoc ipſo a poteſtate fuit patria liberatus. Nam [k] & hoc caſu in ingenuitatem libertus, & ſervus in libertatem eripitur, quod & de prædictis cujuſcumque ætatis languidis, ſi expoſiti fuerint, vel ſi alicui eorum alimenta impiè negari contigerit, eſt dicendum. Sanè qui hos ſuſcipiunt, non poſſunt propter hoc in eorum perſonis jus aliquod vindicare.

[k] *In Codice Barbat.* Nam etiam in hoc caſu, &c.

DE HOMICIDIO [l] VOLUNTARIO, VEL CASUALI.

[l] Vide Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de Refor. c.* 7.

TITULUS XII.

I. IN EXODO [m].

[m] *Exod. c.* 21.

Homicida incorrigibilis debet deponi, & tradi curiæ ſeculari, ut moriatur.

SI quis per induſtriam [n] occiderit proximum ſuum, & per inſidias; ab altari meo evelles eum ut moriatur.

[n] *Cap.* 1. *eod. tit. in* 1. *Compil.* Præter Anton. Butr. & alios, vide Guid. Pap. *Deci.* 121. *incipit In Camera.*

II. EX PŒNITENTIALI ROMANO.

Ponit pœnitentiam occidentis latronem, cùm ſe poterat aliter liberare: ſi verò aliter liberare ſe non poterat, non tenetur agere pœnitentiam, niſi ad cautelam.

INterfeciſti furem aut latronem, ubi comprehendi poterat abſque occiſione: quia ad imaginem Dei creatus eſt,

40. dies non intres Eccleſiam, & lanea veſte indutus, ab eſcis & potibus, qui interdicti ſunt, & à toro, gladio & equitatu, illos ſupradictos dies abſtineas. In tertia autem & quinta feria & Sabbato, aliquo genere leguminum, vel oleribus, pomis & parvulis piſciculis, cum mediocri cerviſia utere temperatè. Si autem ſine odii meditatione, te tuáque liberando, hujuſmodi diaboli membra interfeciſti, (ſecundùm indulgentiam dico, propter imaginem Dei) ſi aliquid jejunare volueris, bonum eſt tibi, & eleëmoſynam fac largiter. Si Presbyter eadem [o] fecerit, non deponatur: tamen quandiu vivit [p], pœnitentiam agat.

[o] Vide Bernard. Diaz. *in Pract. cri. Can. ca.* 88.
[p] vivat.

III. AUGUSTINUS ſuper Exodo. [c. an. 420. *in Africa.*]

Non occiditur fur diurnus ſine culpa; ſed nocturnus ſic.

SI perfodiens [q] inventus fuerit fur, & percuſſus mortuus fuerit, non eſt illi homicidium imputandum. Si autem oriatur Sol ſuper eum, reus erit. Intelligitur ergo non pertinere ad eum homicidium, ſi fur nocturnus occidatur: ſi autem diurnus fuerit, ad homicidium pertinere. Hoc eſt enim quod ait: ſi oriatur ſuper eum Sol, &c. quia poterat diſcernere, quòd ad furandum, non ad occidendum veniſſet: & ideò non debet occidi. Hoc etiam in antiquis legibus ſecularibus, quibus iſta eſt antiquior, invenitur, impunè ſcilicet occidi nocturnum furem quoquo modo: diurnum autem, ſi ſe telo defenderit: jam enim plus eſt quàm fur.

[q] *Cap.* 5. *eod. tit. in* 1. *Compil.*

IV. HIERONYMUS [r]. [c. an. 390. *in Judæa.*]

Sub generali pollicitatione, ſeu promiſſione, etiam juratâ, non venit illicitum.

CUm juramento [ſ] pollicitus eſt Herodes ſaltatrici dare quodcumque poſtulaſſet ab eo: ſi ob jusjurandum feciſſe ſe dicat; ſi patris matríſve interitum poſtulaſſet, facturus eſſet, an non? Quod ergo in ſuis repudiaturus fuit, contemnere debuit in Propheta.

[r] Super Matthæum, *cap.* 14. refert Burch. *lib.* 12. *Decret. c.* 16. Ivo, *par.* 12. *c.* 73.
[ſ] *Cap.* 6. *eod. tit. in* 1. *Compil.*

V. EX CONCILIO GUARMACIEN. [t]

Homicida eſt qui facit vel dat ſortilegia, vel venena ſterilitatis.

SI aliquis causâ explendæ libidinis, vel odii meditatione, homini aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non poſſit generare, aut concipere, vel naſci ſoboles; ut homicida teneatur [u].

[t] Guarnacien. ſed Burch. *lib.* 17. *Decr. cap.* 57. tribuit Conc. Vvorm. *c.* 30. habetur *c.* 13. *eod. tit. in* 1. *Compil.*
[u] tenetur.

VI. ALEXANDER III. Exonien. [x] [1] Epiſcopo. [c. an. 1180. *Româ in Angliam.*]

In pœnitentia imponenda Judex debet attendere circumſtantias, ex quibus augetur vel minuitur delictum. Hoc dicit, uſque ad §. Illi autem.

SIcut [y] [2] dignum: [*Et infrà α.*] Sanè cùm vir diſcretus exiſtas, pleniùs noſti, quòd in exceſſibus ſingulorum, non ſolùm quantitas & qualitas delicti, ſed ætas, ſcientia, ſexus, atque conditio delinquentis ſunt attendenda: & non ſolùm ſecundùm prædicta, ſed ſecundùm locum & tempus, quo delictum committitur, unicuique pœnitentia debet indici, cùm idem exceſſus magis ſit in uno quàm in alio puniendus.

[x] Exonen.
[y] *Cap.* 7. *eod. tit. in* 1. *Compil.* & poſt Conc. Later. *part.* 35. *c.* 1.

[*α Eſt & omni rationi conſentaneum, graves & difficiles quæſtiones, ad examen Apoſtolicæ Sedis deferri: ita etiam ex miniſterio nobis ſolicitudinis imminet, eaſdem quæſtiones, ut nobis Deus dederit, ſolvere, & ſingulis à nobis conſilium poſtulantibus reſpondere: ut providentiâ Romanæ Eccleſiæ, quæ ubique terrarum, Domino diſponente, obtinet Principatum, quæſtiones ſolvantur, & removeatur ambiguitas de cordibus ſingulorum. Licèt autem ſuper quæſtionibus quas nobis tua diſcretio ſolvendas direxit, te non dubitemus providum & circumſpectum exiſtere; cogimur tamen ex ſuſceptæ ſervitutis miniſterio, juxta diſcretionem & providentiam noſtram tibi exinde reſpondere.*]

¶ PITH. [1] *Exonienſi.*] *Bartholomeo Exonienſi.*
[2] *Sicut dignum, &c.*] Walſing. 39. Matth. Pariſ. 130. 168. 169. Alexander tulerat graviter Thomæ mortem. 170.

Socians homicidam animo occidendi, licèt non apponat manum, ſi tamen ex ſua cauſa mors ſecuta eſt, tenetur ferè pari pœna cum homicida. Hoc dicit uſque ad §. Illi etiam. Abbas Sic.

§. 1. Illi autem [z] qui animo occidendi, feriendi, aut capiendi illum ſanctum & reverendum virum [3] quondam Cantuarien. Archiepiſcopum, citra manuum injectionem ſe fatentur veniſſe, ſi de illa captione mors ejus ſecuta fuiſſet; pari pœnitentia, vel ferè pari exiſterent puniendi.

¶ PITH. [3] *Reverendum virum.*] *Thomam.*

[z] Ut ſequentia apertiùs intelligantur, obſervandum eſt Thomam Cantuarien. Archiepiſc. circa an. 1171. ſub Alex. III. crudeliter occiſum.

Qui ſociat homicidam, tantùm animo probibendi ne impediatur; tenetur paulò minori pœna. H. d. uſque ad §. Qui verò.

§. 2. Illi etiam, qui non ut ferirent, ſed ut percuſſoribus opem ferrent, ſi fortè per aliorum violentiam impedirentur, paulò minori debent pœna mulctari: quia cùm ſcriptum ſit: Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit, eum occidit: conſtat ab homicidii reatu immunes non eſſe qui occiſoribus opem contra alios præſtare venerunt; nec caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori [a] deſinit obviare.

[a] *Hic in pleriſque codic. adeſt dictio*, non: *quam abeſſe oportere & ſententia hujus loci, & vetera indicant exemplaria.*

Incitans alium ad homicidium, mitiùs punitur, quàm homicida: ſecùs autem ſi incitavit ad certum homicidium: nam eo ſecuto, tenetur ut homicida. Hoc dicit uſque ad §. Hi quoque.

§. 3. Qui verò ſe aſſerunt animum Regis inflammaſſe ad odium, unde homicidium fuit ſecutum; durè & aſperè, ſed non ita ſeverè ſunt puniendi, niſi fortè Regem ipſum ad illud homicidium ſuis ſuggeſtionibus provocaſſent.

Cuſtodientes ſarcinas occidentium, ſcientes eos eſſe ſicarios, non ſunt immunes à pœna homicidii. Hoc dicit uſque ad §. Eos inſuper. Abbas.

§. 4. Hi quoque non ſunt [b] à culpa liberi, nec à pœna debent eſſe immunes, qui licèt fuerint illius machinationis ignari, tamen eis, quos ſicarios eſſe ſciebant, in ſarcinis cuſtodiendis miniſterium præbuerunt.

[b] fuerunt.

Occupans bona occiſi, non per hoc tenetur de homicidio; & non ſufficit occupanti quòd eroget illa pauperibus, cùm poterit reſtituere eis, quorum conſtat fuiſſe. Hoc dicit uſque ad §. Illis præterea. Abbas.

§. 5. Eos inſuper, qui dicuntur illius ſancti viri & ſuorum poſt mortem ejus ſpolia occupaſſe, ſi nihil aliud in tanto facinore commiſerunt, à pœna mortis ejus arbitramur eſſe immunes: ſed quæ occuparant, eis, quorum fuerunt, tenentur in integrum reſtituere, ſi habent in facultatibus unde poſſint ea reddere: & ipſis ex hoc moderata eſt pœnitentia injungenda: quia licèt quædam ex his quæ occupaverunt, fateantur ſe pauperibus erogaſſe, non tamen aliena (cùm ipſa potuiſſent eis, quorum fuerint [c], reſtituere) debuerunt pauperibus erogare.

[c] fuerunt.

Participantes interfectoribus in excommunicatione diverſimodè puniuntur, juxta modum participationis. Hoc dicit uſque ad §. Clericos. Abb.

§. 6. Illis præterea, qui ſola excommunicatorum participatione ſe reos eſſe cognoſcunt, conſideratâ temporis morâ, quo in eadem nequitia perdurarunt, & inquiſito, ſi eis timore vel affectione communicaverint, ſcienter vel ignoranter, eſt eis pœnitentia indicenda.

In iſto §. uſque ad finem, ponitur pœnitentia Clericorum præſtantium prædictæ morti auxilium, conſilium, vel favorem. Hoc dicit Abbas Sicu.

§. 7. Clericos autem [d], quos conſtat armatos interfuiſſe tanto facinori, & illos, qui conſilium dederunt, ut ſanctus [e] vir caperetur, perpetuò non ſolùm ab altaris miniſterio deponendos eſſe cenſemus; ſed etiam quòd in Eccleſiis nullo unquam tempore lectiones legant, vel Reſponſoria in Choro ſeparatim cantent; ſed in Pſalmis apud Deum de commiſſo ſatagant veniam impetrare: inſuper in diſtricto Clauſtro Monachorum vel Canonicorum Regularium, ſi fieri poteſt, ſunt recludendi, ita quòd uſque ad ſeptennium vel quinquennium debeant ab Eccleſiarum introitu coërceri.

[d] Vide Bernard. Diaz. *in Pract. cri. Can. cap.* 88.
[e] dictus.

VII. IDEM [4]. [c. an. 1180. *Romæ.*]

Homicidium caſuale imputatur ei qui dabat operam rei licitæ, ſi non adhibuit diligentiam quam debuit.

PResbyterum [f], qui quendam puerum intuitu diſciplinæ percuſſit in capite, cùm poſt paucos dies expiraſſet, tam ab omni altaris miniſterio debes perpetuò removere, quàm ab officio Sacerdotali deponere, ſi ex ipſa percuſſione interiit, vel aliam infirmitatem incurrerit, de qua noſcitur expiraſſe.

¶ PITH. [4] *Idem.*] *Salernitano Epiſcopo.*

[f] *Cap.* 8. *eod. tit. in* 1. *Compil.* & poſt Conc. Later. *p.* 26. *cap.* 7.

VIII. IDEM Cuſentinen. Archiepiſcopo. [c. an. 1180. *Romæ.*]

Homicidium caſuale imputatur ei qui dabat operam rei illicitæ, vel etiam licitæ, ſecundùm alium intellectum, ſi non adhibuit omnem diligentiam quam debuit.

COntinebatur [g] in literis tuis, quòd cùm Diaconus præſentium lator, & quidam alii Clerici à vineis Eccleſiæ opere conſummato redirent, leviandi laboris gratiâ, quendam ludum imitati viatorum, baculos ſuos ſtudebant jacere in directum, & alter alterius fuſtem ferire, cujus ludi ſolet eſſe conditio, ut qui alterius baculum percuteret, quaſi victor pro equo alio uteretur: ſed præfati Clerici equitandi licentiâ non utentes, ſola erant jactione [h] contenti. Quidam autem Laicus cùm baculum ejuſdem Diaconi percuſſiſſet, incautus in eum equitaturus inſiliit; & ſic à falce illius Diaconi, quâ erat accinctus, mortale vulnus accepit, de quo poſt dies octo expiravit. Ideóque mandamus, quatenus eundem Diaconum [i] ſine licentia Romani Pontificis ad ſuperiorem gradum non aſcendere, vel Diaconatûs officio nullo unquam tempore miniſtrare permittas, ſed eum diſpenſativè miniſtrare in Subdiaconatûs officio patiaris.

[g] *Cap.* 9. *eod. tit. in* 1. *Compil.* & poſt Conc. Later. ſub Alex. III. *p.* 26. *c.* 12.
[h] jactatione.
[i] Diaconem, *in antiquis.*